

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник керівника

(професор з науково-педагогічної роботи)

Микола Афанасєв
Микола АФАНАСЄВ

ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК І ПОЛІТИЧНІ СИСТЕМИ КРАЇН СВІТУ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітня програма «Міжнародні відносини»

Вид дисципліни базова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри

Олег КУЗЬ

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри філософії та політології

Протокол №1 від 25.08. 2020 р.

Розробник:

Романюк О. І. д. політ. н., проф. кафедри філософії та політології,

**Лист оновлення та перезавантаження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна «Політичний розвиток і політичні системи країн світу» є базовою дисципліною професійного циклу підготовки магістрів із спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Політичний розвиток та політична система країни, як основа внутрішньої політики, має значний вплив на зовнішню політику держави. Дослідження політичної системи окремої країни дає можливість іншим країнам розробляти свої геостратегії по відношенню до інших країн виключаючи ризики для відстоювання свої національних інтересів.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системного підходу до аналізу політичної складової міжнародних відносин та вивчення закономірностей і особливостей політичного розвитку, функціонування партійних систем та політичних режимів країн і регіонів – Співдружності Незалежних Держав; Європейського Союзу; Східної, Південно Східної й Південної Азії; Близького Сходу; Арабського Заходу; Тропічної й Південної Африки; США, Канади й Латинської Америки; вміння володіти компаративним методом дослідження політичних процесів і систем; розуміння глобальних і регіональних тенденцій світового розвитку, а також ознайомлення студентів із ключовими проблемами політичних систем країн світу

Програма навчальної дисципліни «Політичний розвиток і політичні системи країн світу» складена відповідно до освітньої програми підготовки магістрів зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та положення «Про робочу програму навчальної дисципліни у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця».

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1 М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Комунікативні технології в міжнародних відносинах	Міжнародна і регіональна безпека
Регіоналізм у сучасних міжнародних відносинах	Європейські студії
Міжнародні відносини та світова політика	Міжнародна діяльність політичних партій, неурядових організацій та суб'єктів місцевого самоврядування
Політологія	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень	Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.
Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.	Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.
Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи	Оцінювати міжнародні події, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах
Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	Ідентифікувати основні моделі політичного розвитку країн-основних гравців на міжнародній арені; тлумачити та аналізувати основні тенденції впливу політичних систем на вироблення й реалізацію зовнішньої політики держав.
Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.	Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади аналізу світового політичного розвитку

Тема 1. Політичний розвиток і політичні системи країн світу як навчальна дисципліна

1.1. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Політичний розвиток і політичні системи країн світу». Структура навчального курсу.

1.2. Поняття політичного. Національний та наднаціональний рівні політики.

Тема 2. Методологія дослідження світового політичного розвитку

2.1. Основні методи дослідження світового політичного розвитку.

2.2. Емпіричні показники політичних процесів.

Тема 3. Політична мапа сучасного світу

3.1. Політична мапа як відображення територіально-політичного поділу світу.

3.2. Політична регіоналізація сучасного світу та її критерії.

Тема 4. Політичні системи сучасних країн в контексті міжнародних відносин

- 4.1. Основні інтерпретації поняття політичної системи.
- 4.2. Типологія політичних режимів сучасних країн світу.

Тема 5. Типи політичного розвитку та форми політичних змін

- 5.1. Політичний розвиток як динамічна характеристика міжнародних відносин..
- 5.2 Основні форми політичних змін.

Тема 6. Провідні тенденції політичного розвитку сучасного світу

- 6.1. Хвильова концепція сучасного світового політичного розвитку С. Гантінгтона.
- 6.2. Розвиток світового політичного процесу після краху комуністичних режимів.
- 6.3. Третя зворотна хвиля та її причини.

Тема 7. Політичні кризи в міжнародних відносинах

- 7.1. Специфічні особливості політичних криз на міжнародній арені.
- 7.2. Стратегії розв'язання міжнародних криз.

Змістовний модуль 2. Політичні системи країн світу

Тема 8. Політичні системи країн «Великої сімки»

- 8.1. «Велика сімка» (G 7) – міжнародний клуб найпотужніших країн світу.
- 8.2. Політична система Сполучених Штатів Америки.
- 8.3 Політична система Великої Британії.
- 8.4. Політична система Канади.
- 8.5. Політична система Федеративної Республіки Німеччини.
- 8.6. Політична система Франції.
- 8.7. Політична система Італії.
- 8.8 Політична система Японії.

Тема 9. Політичні системи посткомуністичних країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи

- 9.1. Особливості політичного розвитку та політичних систем країн ЦСЄ та ПСЄ.
- 9.2. Політична система Польщі
- 9.3. Політична система Чеської Республіки.
- 9.4. Політична система Угорщини.
- 9.5. Політична система Хорватії.
- 9.6. Політична система Сербії.

Тема 10. Політичні системи країн Співдружності Незалежних Держав

- 10.1. Виникнення та тенденції розвитку Співдружності Незалежних Держав (СНД).
- 10.2. Еволюція політичної системи Російської Федерації.
- 10.3. Політична система Казахстану.
- 10.4. Політична система Азербайджану.
- 10.5. Політична система Вірменії.

- 10.6. Політична система Киргизстану.
- 10.7. Політична система Туркменістану.

Тема 11. Політичні системи країн Далекосхідної Азії

- 11.1. Політична палітра Далекосхідної Азії. 11.2. Політична система Китайської Народної Республіки (КНР)..
- 11.2. Політичні системи східноазійських «економічних тигрів
- 11.3. Тоталітарна система Північної Кореї.

Тема 12. Політичні системи країн Середнього та Близького Сходу

- 12.1. Тенденції політичного розвитку країн Середнього та Близького Сходу.
- 12.2. Політичні системи та режими арабських країн.
- 12.3. Фундаменталістський режим Ірану та його вплив на розвиток політичної ситуації на Близькому Сході.
- 12.4. Політична система та зовнішня політика Ізраїлю.

Тема 13. Політичні системи країн Тропічної та Південної Африки

- 13.1. Особливості політичного розвитку країн Тропічної та Південної Африки.
- 13.2. Трансформація політичної системи Південно-Африканської Республіки

Тема 14. Політичні системи країн Латинської Америки.

- 14.1. Особливості політичного розвитку країн Латинської Америки.
- 14.2. Політична система Мексики.
- 14.3. Політична система Бразилії.
- 14.4. Політична система Чилі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

Основними формами навчання є лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота студентів, заходи контролю за опануванням студентами навчальної дисципліни. Методами навчання є проблемне викладання лекційного курсу; використання на лекціях та семінарських заняттях ілюстративного матеріалу (таблиць, схем, мап тощо); інструктаж викладача стосовно завдань на семінарські заняття, підготовки доповідей та рефератів; консультування студентів з підготовки до семінарських занять; організація навчальних дискусій та дебатів під час семінарських занять; постановка навчальних проблем, які мають самостійно розв'язати студенти (кейс-стаді).

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Порядок оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекції, семінари, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: *поточний контроль*, що здійснюється протягом вивчення навчального курсу під час проведення лекційних та семінарських занять та консультацій; *підсумковий*

контроль, що проводиться в формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу. Поточний

контроль, що проводиться в формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль за самостійною роботою студентів, рівнем засвоєння ними навчального матеріалу та оволодіння методологією наукового аналізу здійснюється в формах:

- усних бесід зі студентом під час консультацій протягом вивчення навчального курсу (мак. 3,5 балів);
- тестування засвоєння лекційного курсу (мак. 15 балів);
- експрес-опитувань за допомогою тестів наприкінці вивчення семінарських тем (мак. 21 бал);
- перевірки тексту та оформлення навчального реферату (мак. 2,5 бали);
- оцінки виступу студентів з реферативним повідомленням на семінарському занятті (мак. 10 балів);
- оцінку участі студента в обговоренні проблем семінарських занять та навчальних дискусіях (мак. 8 балів).

За результатами поточного контролю студент вважається атестованим (допускається до іспиту), якщо він набрав протягом семестру 35 (мінімальна кількість) – 60 (максимальна) балів.

Підсумковий контроль успішності навчання студентів та рівня сформованості в них компетентностей, що підтримуються даною компонентною навчального плану, проводиться в формі семестрового іспиту, завданням якого є перевірка рівня засвоєння програмного матеріалу, здатності самостійного аналізу політичних процесів та ситуацій, вміння розв'язувати навчальні проблеми, за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет включає в себе 3 завдання, що дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки студента, виявити ступінь опанування ним навчальної дисципліни.

За результатами семестрового іспиту студент вважається таким, що склав іспит, якщо його відповідь буде оцінена в межах 25 (мінімальна кількість) – 40 (балів).

Загальна оцінка успішності опанування студентом навчальної програми являє собою суму результатів підсумкового контролю (35–60 балів) та семестрового екзамену (25 – 40 балів) і дорівнює мінімально 60 балів та максимумом 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	

0 – 34	F		
--------	---	--	--

РЕЙТИНГ-ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Модуль 1. Теоретичні засади аналізу світового політичного розвитку				18,5
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації	0,5
	Лекція 1	Тема: Політичний розвиток і політичні системи країн світу як навчальна дисципліна. Розподіл завдань з підготовки рефератів на семінарські заняття.		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Опрацювання лекційного матеріалу	Засвоєння матеріалу лекції 1. Політичний розвиток і політичні системи країн світу як навчальна дисципліна. Підготовка реферату на семінарське заняття		
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації	0,5
	Лекція 2.	Тема: Методологія дослідження світового політичного розвитку		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Опрацювання лекційного матеріалу	Засвоєння матеріалу лекції 2. Методологія дослідження світового політичного розвитку. Підготовка реферату на семінарське заняття		
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації	0,5
	Лекція 3	Тема: Політична мапа сучасного світу		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Опрацювання лекційного	Засвоєння матеріалу лекції 3. Політичні системи сучасного світу в контексті		

	матеріалу	міжнародних відносин. Підготовка реферату на семінарське заняття.		
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації	0,5
	Лекція 4	Тема: Політичні системи сучасних країн в контексті міжнародних відносин		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Опрацювання лекційного матеріалу	Засвоєння матеріалу лекції 4. Типи політичного розвитку та форми політичних змін. Підготовка реферату на семінарське заняття.		
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації	0,5
	Лекція 5	Тема: Типи політичного розвитку та форми політичних змін		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Опрацювання лекційного матеріалу	Засвоєння матеріалу лекції 5. Провідні тенденції політичного розвитку сучасного світу. Підготовка реферату на семінарське заняття.		
Тема 6	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації	0,5
	Лекція 6	Тема: Провідні тенденції політичного розвитку сучасного світу		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Опрацювання лекційного матеріалу	Засвоєння матеріалу лекції 6. Підготовка реферату на семінарське заняття.		
Тема 7	<i>Аудиторна робота</i>		Бесіда під час консультації, тестування за матеріалом	15,5
	Лекція 7	Тема: Політичні кризи в міжнародних відносинах		

	Самостійна робота		лекційного курсу	
	Опрацювання лекційного матеріалу	Засвоєння матеріалу лекції 7. Підготовка до тестування лекційного курсу		
Модуль 2. Політичні системи країн світу				41,5
Тема 8	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії	1,5
	Семінар 1 (перше заняття)	Тема: Політичні системи країн «Великої сімки» 1. Велика сімка – міжнародний клуб найпотужніших країн світу. 2. Політична система США.		
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до першого заняття семінару 1. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення.		
	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії	1,5
	Семінар 1 (друге заняття)	Тема: Політичні системи країн «Великої сімки» 3. Політична система Великої Британії. 4. Політична система Канади.		
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до другого заняття семінару 1. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття.		
	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії	1,5
	Семінар 1 (третє заняття)	Тема: Політичні системи країн «Великої сімки» 5. Політична система Федеративної Республіки Німеччини. 6. Політична система Франції		
Самостійна робота				

	Підготовка до семінару	Підготовка до третього заняття семінару 1. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення.	дискусії	
	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії, тестування	5,5
	Семінар 1 (четверте заняття)	Тема: Політичні системи країн «Великої сімки» 7. Політична система Італії. 8. Політична система Японії.		
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до четвертого заняття семінару 1. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення. Підготовка до тестування теми семінару.		
	Аудиторна робота			
Тема 9	Семінар 2 (перше заняття)	Тема. Політичні системи посткомуністичних країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи 1. Особливості політичного розвитку та політичних систем країн ЦСЄ та ПСЄ. 2. Політична система Польщі. 3. Політична система Чеської Республіки	Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії	1,5
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до першого заняття семінару 2. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття		
	Аудиторна робота		Виступ з рефератив-	4,5
	Семінар 2	Тема. Політичні системи посткомуністичних		

	(друге заняття)	країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи 4. Політична система Угорщини. 5. Політична система Хорватії. 6. Політична система Сербії.	ним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії, тестування	
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до другого заняття семінару 2. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття. Підготовка до тестування теми семінару.		
Тема 10	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії	1,5
	Семінар 3 (перше заняття)	Тема. Політичні системи країн Співдружності Незалежних Держав. 1. Історичні умови виникнення Співдружності Незалежних Держав (СНД). 2. Еволюція політичної системи Російської Федерації. 3. Політична система Казахстану.		
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до першого заняття семінару 3. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття		
	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній	4,5
Семінар 3 (друге заняття)	Тема. Політичні системи країн Співдружності Незалежних Держав. 4. Політична система Азербайджану. 5. Політична система Вірменії. 6. Політична система Киргизстану.			

		7. Політична система Туркменістану.	дискусії, тестування	
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до другого заняття семінару 3. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття. Підготовка до тестування теми семінару.		
Тема 11	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текстом та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії	1,5
	Семінар 4 (перше заняття)	Тема. Політичні системи країн Далекосхідної Азії 1. Політична палітра Далекосхідної Азії. 2. Політична система Китайської Народної Республіки.		
	Підготовка до семінару	Підготовка до першого заняття семінару 3. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття.		
	Самостійна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текстом та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії, тестування	4,5
	Аудиторна робота			
	Семінар 4 (друге заняття)	Тема. Політичні системи країн Далекосхідної Азії. 3. Політичні системи східноазійських економічних «тигрів» (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур). 4. Тоталітарна система Північної Кореї.		
	Підготовка до семінару	Підготовка до другого заняття семінару 3. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття.		
Тема 12	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текстом	4,5
	Семінар 5	Тема. Політичні системи країн Середнього та Близького Сходу.		

		<p>1. Загальні тенденції суспільно-політичного розвитку країн Середнього та Близького Сходу.</p> <p>2. Політичні системи та режими арабських країн.</p> <p>3. Фундаменталістський режим Ірану та його вплив на розвиток політичної ситуації на Близькому Сході.</p> <p>4. Політична система та зовнішня політика Ізраїлю.</p>	та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії, тестування	
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до семінару 5. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття.		
Тема 13	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній дискусії, тестування	4,5
	Семінар 6	<p>Тема. Політичні системи країн Тропічної та Південної Африки.</p> <p>1. Особливості політичного розвитку постколоніальних країн Тропічної та Південної Африки.</p> <p>2. Трансформація політичної системи Південно-Африканської Республіки.</p>		
	Самостійна робота			
	Підготовка до семінару	Підготовка до семінару 6. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення з теми заняття.		
Тема 14	Аудиторна робота		Виступ з реферативним повідомленням, текст та оформлення реферату, участь в навчальній	4,5
	Семінар 7	<p>Тема. Політичні системи країн Латинської Америки.</p> <p>1. Особливості політичного розвитку країн Латинської Америки.</p> <p>2. Політична система Мексики.</p> <p>3. Політична система Бразилії.</p>		

	4. Політична система Чилі.	дискусії, тестування	
<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до семінару	Підготовка до семінару 7. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовка реферативного повідомлення. Підготовка до тестування теми семінару.		
Поточний контроль			60
Іспит			40
Усього			100

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дербишайр Дж. Д., Дербишайр Я. Политические системы стран мира: в 2 т. / пер. с англ. – Москва: Рипол Классик, 2004. – Т.1. – 512 с.; т. 2 – 496 с.
2. Конституции зарубежных стран: сборник / сост. В. Н. Дубровин. – Москва: Юрлитинформ, 2000. – 366 с.
3. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн: навч. Посібник. – Харків: Торнадо, 2001. – 352 с.
4. Мальський М. З., Мацяк М. М. Теорія міжнародних відносин: підручник. — Київ: Знання, 2007. – 461 с
5. Політологічний енциклопедичний словник / укл.: Л. М. Герасина, І. О. Поліщук, О. І. Романюк; за ред. М. П. Требіна. – Харків: Право, 2015. – 816 с.
6. Романюк О. І. Від тоталітаризму до демократії та національної державності : системний аналіз посткомуністичних трансформацій : монографія. – Харків: ХДАК, 2011. – 376 с.
7. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / пер. с англ. – Москва: ООО «Изд-во АТС», 2003. – 603 с.
8. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века / пер. с англ. – Москва: РОССПЭН, 2003. – 386 с.
9. Шаповал В. М. Державний лад країн світу. – Київ: Український Центр Правничих Студій, 1999. – 320 с.
10. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. – Київ: Основи, 1993. – 143 с.
11. Юдин Ю. А. Политические партии и право в современном государстве. – Москва: ФОРУМ–ИНФРА-М, 1998. – 288 с.

Додаткова

12. Газін В. П., Копилов С. А. Новітня історія країн Європи та Латинської Америки (1945-2002 роки): навч. посібник / В. П. Газін. – К. : Либідь, 2004. – 624 с.

13. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. – Київ: Наш формат, 2019. – с. 448.
14. Конституції нових держав Європи та Азії / упоряд. С. Головатий. – Київ: Українська правнича фундація; вид-во «Право», 1996. – 544 с.
15. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посібник / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, М. В. Здоровега та ін. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. – 244 с.
16. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець XX ст.): навч. посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2002. – 288 с.
17. Brecher, M., Wilkenfeld, J., Moser, S. *Crises in the Twentieth Century. Handbook of International Crises. Vol. 1 et 2.* – Elmsford (N.Y.): Pergamon Books Inc., 1988. – Vol. 1. – 346 p., Vol. 2 – 280 p.

Інтернет-ресурси

18. Сайт міжнародної правозахисної організації «Freedom House». – URL: www.freedomhouse.org
19. Сайт аналітичної групи «Economist Intelligence Unit» – URL: www.eui.com
20. Персональна навчальна система. – URL: <https://pns.hneu.edu.ua/user/files.php>